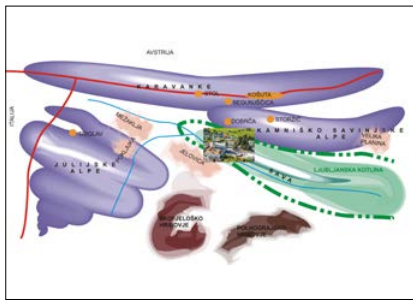

Marija Pomagaj

MILOSTNA PODOBA NA BREZJAH

Brezjansko (domačini pravijo breško) polje je kot oltarna miza v naravni katedrali Julijcev, Karavank, Kamniško-Savinjskih Alp in Jelovice.

Brezje so na gori, ležijo kot vzpetina nad okoliško pokrajino.

Sledi poselitve Brezij in okoli-
Sce so arheološko dokazane do
železne dobe, na samih Brezjah pa
so bili najdeni sledovi rimske in sta-
roslovanske poselitve. Brezje so se
v srednjem veku razvile v kmečko
naselje. Pomembna gospodarska de-
javnost je bilo kamnoseštvo, ki je iz-
koriščalo vulkanski tuf, zeleni kamen
iz kamnoloma ob Peračici.

LUCAS CRANACH ST. IN LEOPOLD LAYER

Leta 1800 je mošenjski župnik dr. Urban Ažbe poleg cerkve sv. Vida postavil majhno kapelo v čast Mariji Pomočnici.

Podobo Marije Pomagaj po izvorniku Lucasa Cranacha st., ki ga častijo v Innsbrucku, naslikal kranjski slikar Leopold Layer, ki je po zaobljubi v zahvalo za rešitev iz napoleonskih ječ poslikal tudi kapelo Marije Pomagaj.

MILOSTNE OZDRAVITVE

Brezje so postale osrednje slovensko romarsko središče po prvih milostnih ozdravitvah v letu 1863. Ko so junija 1910 prešteli dokaze, ki so jih pustili romarji po ozdravitvah na Brezjah, so našli 242 bergel, 293 votivnih podob z natančnimi podatki in 188 slik z vsaj nakazanimi prejetimi milostmi.

Leta 1935 so ocenjevali, da romarji letno darujejo 60 do 80 podob. Takrat so jih našli 977.

Danes je bogastvo romarskih daril, posvetil, nagovorov Mariji neizmerno bogatejše.

Na mrežah okoli kapelice Marije Pomagaj in pri dveh stranskih oltarjih je razstavljenih več kot 600 votivov, a romarji prinašajo nove in nove.

Vklesanih votivnih zapisov je danes okoli kapelice Marije Pomagaj več kot 230.

(Marija T.) tukej sem bila uslišana pri tebi O Marija 22. dan Kimovca (MDCCCLXIII) 1863. leta! Češena si Hči Očeta Nebeškiga Češena si Mati sina Božjiga, Češena si Nevesta svetiga Duha. Češena si Nebes in zemlje ti Kraljica, bodi naša zdej in večna pomočnica!

(Marija Janc) tukej sim bila uslišana pri tebi, o Marija 2. dan oktobra 1863. leta! Češena si Hči Očeta Nebeškiga, češena si Mati Sina Božjiga, češena si Nevesta Svetiga Duha, češena si nebes in zemlje ti Kraljica, bodi naša zdej in večna pomočnica.

Risba kapele Marije Pomagaj v prvotni cerkvi sv. Vida. Vidne so razstavljene votivne podobe.

Prvotna kapelica Marije Pomagaj z vidnimi ortopedskimi pripomočki, ki so jih podarili hvaležni romarji po milostnih ozdravitvah.

*Ivan Cankar 1889.
Marija, pomagaj.
Neka dekle z Vrhnike je zadobila
zdravje po priprošnji Marije
Pomagaj v letu 1885.*

*Prečastiti Devici Mariji v zahvalo
za uslišano molitev.
Vitanje II. 1916. Matilda Vester.*

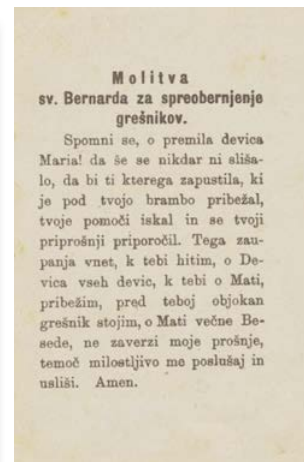
*Votivna podoba
Marije Finžgar
V zahvalo Mariji Pomočnici za čudežno ozdravljenje dne
15. avgusta 1907. Finžgar (Tončkova) Marija
iz Brezji.*

*Votiv Terezije Vurnik
Za obljubljeni spomin dolžne srčne
zahvale MARIJI POMAGAJ za
prejeto zdravje in hud in dolgotrajni
bolezni posvečujeta to podobo
Terez. Vurnik in nje mož.
L.MCMII.*

„O MARIJA pomočnica kristjanov.
Stoj mi iz ljubezni do Jezusa na strani,
vaja čez vse ljubim.
Presveto serce Jezusovo, dodeli,
da te vedno bolj ljubimo.
Presladko serce Marije,
bodi moje rešenje.“

Molitva
sv. Bernarda za spreobrnjenje
grešnikov.

Spomni se, o premila devica Maria! da še se nikdar ni slišalo, da bi ti ktereга zapustila, ki je pod tvojo brambo pribežal, tvoje pomoči iskal in se tvoji priprošnji priporočil. Tega zaupanja vnet, k tebi hitim, o Devica vseh devic, k tebi hitim, o Devica vseh devic, k tebi o Mati, pribežim, pred teboj objokan grešnik stojim, o Mati večne Besede, ne zaverzi moje prošnje, temoč milostljivo me poslušaj in usliši. Amen.

ROMARSKÉ KNJIGE

Slovenska pobožnost je praznična. Ta prazničnost oz. svečanost je na Brezjah še posebej izražena. Za romarje je prihod na Brezje dogodek posebnega pomena, zato mu skušajo dati čim bolj osebni pečat. To osebno, avtorsko noto izražajo tudi njihova sporočila.

Največ zapisanih besed je shranjenih v več stotih romarskih knjigah, ki pričajo o romarskih obiskih v letih po drugi svetovni vojni. Knjige so začele nastajati leta 1956. Uvedli so jih potem, ko so prenovili kapelico, da ljudje ne bi več pisali po zidovih in slikah. Ta namen ni uspel, saj je intenzivnost zapisovanja po zidovih še vedno velika (vsebinsko bogastvo zapisov po zidovih prav nič ne zaostaja za pisanjem v romarske knjige in drugimi zapisi). V več kot enajstih metrih zvezkov, več sto jih je, je prav gotovo več kot milijon romarskih zapisov – od podpisov do vsebinskih priprošenj in zahval, življenjskih in umetniških izpovedi.

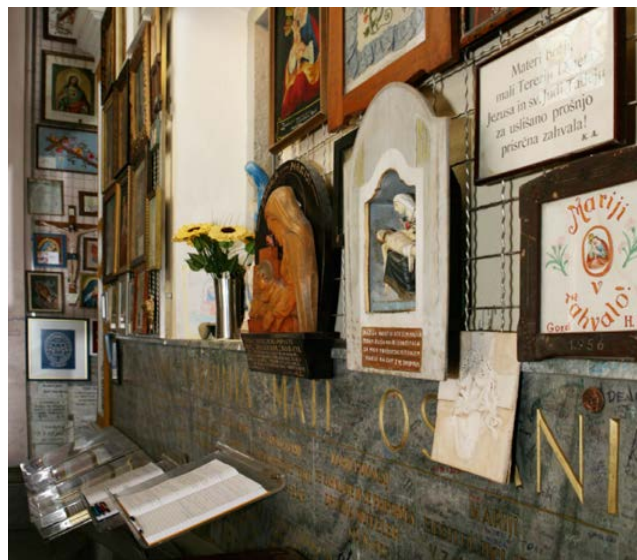
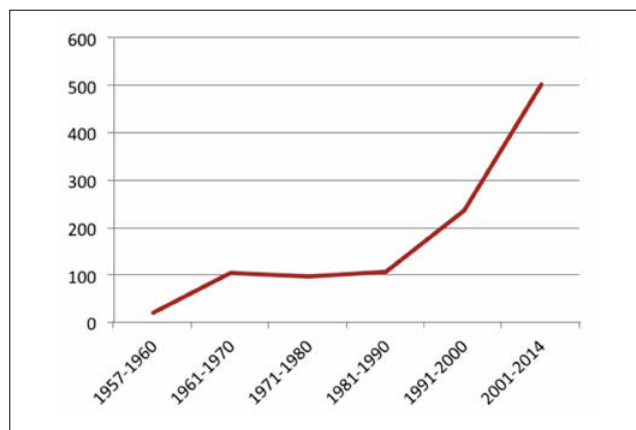
Romarji pišejo svoje zahvale, prošnje, se vpisujejo v romarske knjige od maja 1956.

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE IN ROMARSKA RENESANSA

Tako veliko število drobnih votivov (fotografije, razglednice, podobice, pisma, listki) kot povečano število in obseg zapisov v romarskih knjigah po osamosvojitvi Slovenije dokazujeta, kakšno sprostitev je posebej za slovenske katoličane pomenil razpad titoizma. Z demokratizacijo in osamosvojitvijo Slovenije pred Marijo Pomagaj pride do romarske renesanse.

Grafična predstavitev, kako narašča centimetrski obseg romarskih knjig

1898 – FRANČIŠKANSKI SAMOSTAN 1900 – NOVA CERKEV

Leta 1898 je bil dograjen samostan frančiškanov, ki so od tlej oskrbniki in varuhi cerkve na Brezjah. Število romarjev je raslo iz leta v leto in cerkev sv. Vida je postala premajhna. Tako je župnik Franc Kumer začel graditi cerkev, ki jo je leta 1900 posvetil goriški nadškof, poznejši kardinal Jakob Missia.

Blagoslovljenje
temiljenga
kamenja na
Brezju 2/10 89.
L. J. ...
127

Podobica, na hrbtni strani zapis v spomin na »blagoslovljenje temiljenga kamenja na Brezju«.

Posvetitev nove cerkve 7. oktobra 1900

Razglednica, poslana 15. marca 1900

Ljubljski škof Anton Bonaventura Jeglič je 16. marca 1907 prosil Sveto stolico za dovoljenje, da bi okronali milostno podobo Marije Pomagaj na Brezjah. Po treh mesecih so dobili dovoljenje papeža Pija X., ki je pooblastil Jegliča, da naj krona podobo v njegovem imenu. Kronanje je bilo 1. septembra 1907.

Listina Pija X., s katero je dovolil kronanje milostne podobe Marije Pomagaj na Brezjah.

*Kronanje milostne podobe Marije Pomagaj
1. septembra 1907*

Zborovanje veteranov prve svetovne vojne leta 1924

Spominska plošča vojakov iz prve svetovne vojne

Načrtovani vrt spomenikov leta 1937

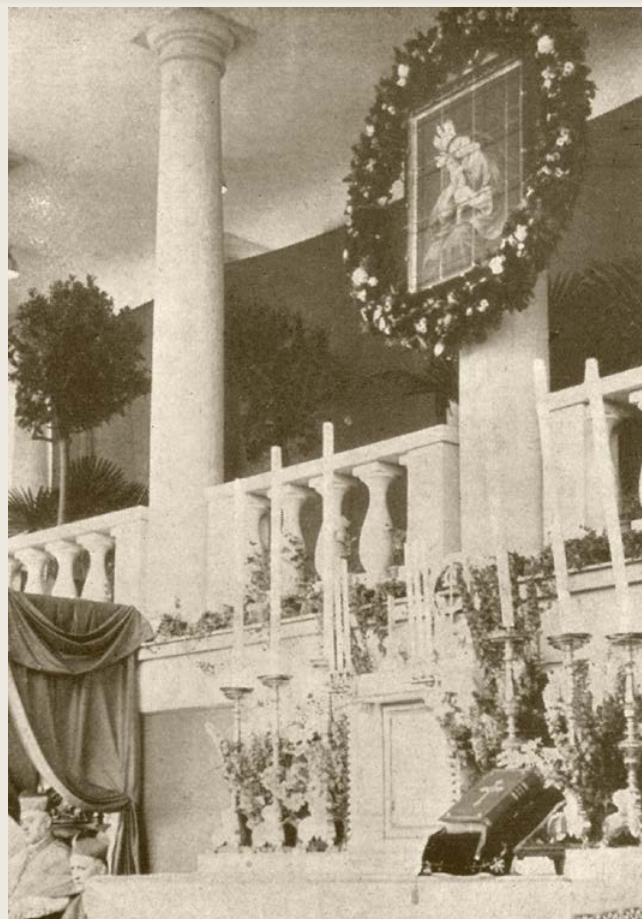
Leta 1941 je Zveza bojevnikov še vedno načrtovala spomenik neznanemu junaku na Brezjah.

Milostna podoba Marije Pomagaj je bila »visoka zavetnica« drugega evharističnega kongresa, ki je potekal 29. in 30. junija 1935 v Ljubljani. Po temeljitosti priprav, načinu izvedbe in številu udeležencev je bil kongres verjetno največje slovensko zborovanje vseh časov, prav gotovo pa največji slovenski katoliški zbor. Število udeležencev je bilo ocenjenih na 150.000, če bi sešteli zborovalce, ki so se udeležili zborovanj prvega in drugega dne ter nočne moške maše na stadionu, pa bi jih bilo več kot četrt milijona.

Tromostovje v Ljubljani

BRAT JOZAFAT FINŽGAR

Alojzij Finžgar, sin Marije Finžgar, je bil rojen 26. maja 1913. Kot brat Jozafat je vstopil v frančiškanski samostan na Brezjah. Leta 1941 je s še enim sovaščanom, preoblečen v mizarskega pomočnika, odnesel sliko Marije Pomagaj v Ljubljano. Sam je bil med drugo svetovno vojno na Brezjah in je skrbel za cerkev. Pisal je kroniko. Ob koncu vojne se je verjetno z domobranci umaknil na Koroško in bil ubit. Nazadnje so ga videli junija 1945 v Šentvidu.

*Jozafat Finžgar:
22. marec
1942 –
peta postna –
tiha nedelja*

*Brezje to je velika barja, kot ki je nemara
kateri nobena sika, danes se je po let videlo
ko je bila sv. maša je bila cerkev na
Bite pohva rakovnik, ki so pobožno
molili in hroberali do solki so bili ginje
ni, da so mogli to bite trofet enkrat
nri so maše na Brezjah v lepi Marijini
cerkvi, ko sem jih oharoval sem bil
do solki ginjen in ljuaje se niso mogli
kar ločiti iz tega kraja in oltarja
Marijinega. Kakor se vidi, da so
ljuaje s srcem se vedno na Brezjah.*

RAKOVNIK, 29. MAJA 1943

Slika Marije Pomagaj je bila od leta 1941 do 19. maja 1943 na Trsatu, potem pa v Ljubljani. Dne 29. maja 1943 so Marijo Pomagaj prinesli k največji spokorni procesiji na Rakovnik, kjer se je po ocenah zbralo okoli 25 tisoč ljudi.

VRNITEV NA BREZJE 15. JUNIJA 1947

Od leta 1943 je bila podoba na oltarju sv. Dizme v stolnici v Ljubljani. Iz vojnega pregnanstva se je podoba vrnila na Brezje 15. junija 1947.

Kopija slike Marije Pomagaj na sedanjem oltarju sv. Dizme v stolnici v Ljubljani. Kopijo je naslikal Riko Debenjak.

Škof Anton Vovk sprejema Marijo Pomagaj na Brezjah 15. junija 1947.

Slikar Riko Debenjak je za oltar cerkve v Veliki Ligojni pri Vrhniki leta 1945 naslikal Marijo Pomagaj z Brezij nad gorečo vasjo. Ligojno so leta 1942 požgali in izropali Italijani po tem, ko so v bližini vasi nanje streljali partizani. Sliki po Iztoku Durjavi pripisujejo sporočilo, da je »tako Ligojno kot tudi Vrhniko namreč od požiga najprej lahko varovala samo pred partizani. Seveda samo do maja 1945.«

Marija Pomagaj iz kraškega brezna z 88 umorjenimi v Konfinu I na stalni razstavi v Muzeju novejšje zgodovine Slovenije

Ob fotografijah oltarjev s podobo Marije Pomagaj v begunskih taboriščih so pisali:

Upanje in pomoč beguncev; Srce in duša taborišča; Marija Pomagaj – kraljica Slovencev – zavetnica beguncev.

V Vetrinju, maj 1945

Spominska plošča duhovnikom, žrtvam fašizma in nacionalsocializma ter režima Neodvisne države Hrvaške. Med njimi je tudi ime Danijela Halasa, ki je bil verjetno žrtev komunističnega terorja.

Spominska plošča, ki so jo postavili prisilno mobilizirani Slovenci v nemško vojsko med drugo svetovno vojno.

*Margarita Dolinar:
Slovenska Guernica*

Slika, posvečena žrtvam revolucionarnega terorja, je obešena v manjši baziliki Marije Pomagaj na Brezjah.

JANEZ ML. IN TEREZIJA VURNIK

Omenili smo že, da je oltarje in večino opreme v cerkvi na Brezjah izdelala delavnica Janeza Vurnika ml. Njegova žena Terezija se je leta 1902 z reliefom v srebru zahvalila Mariji Pomagaj za milostno ozdravitev. Njun sin Ivan Vurnik je kot arhitekt leta 1965 opremil fasado cerkve na Brezjah z mozaičnim okrasjem, leta 1967 pa postavil kapelico sv. Frančiška v atriju samostana in uredil atrij. Oblikoval je tudi nekaj mašnih oblačil in posod.

1965, 1967 IVAN VURNIK

Ivan Vurnik je avtor mozaikov na cerkveni fasadi (ob tridesetletnici od II. Evharističnega kongresa leta 1965) in arhitekt ureditve atrija s kapelico sv. Frančiška (ob šestdesetletnici kronanja milostne podobe leta 1967).

Ivan Grohar: Sv. Anton Padovanski
Desno je Pavlinov kip sv. Ludovika, »kralja francoskega«, »patrona tretjerednikov«, levo pa Resmanov kip sv. Iva, »zaščitnika zatiranih ubožcev, vdov in sirot«.

Ivan Grohar: Sv. Anton Puščavnik
Na levi je Pavlinov kip sv. Neže in na desni Resmanov kip sv. Izidorja.

Ivan Vavpotič: Srce Jezusovo
Oltar Srca Jezusovega iz leta 1912 v drugi kapeli na levi strani je začel Vurnik, dokončal pa Jožef Pavlin.
Na levi strani je kip voditelja za časa turške vojne sv. Janeza Kapistrana, na desni pa častilca svetega Rešnjega telesa sv. Paskala.

Jožef Pavlin: Sv. Frančišek in sv. Klara

Prvotni oltar v kapelici Marije Pomagaj. Danes stoji v kapeli frančiškanskega samostana.

1954: Oltar Marije Pomagaj, preurejen po načrtih Janka Omahna.

Dragoceni okras bazilike so kamnine, ki so jih porabili pri gradnji in umetniškem oplemenitju stavbe. Raziskal jih je Anton Ramovš in te so: apnenčev konglomerat, sivi apnenec, pleistocenski konglomerat, srednjerpmijski apnenec, apnenčeva breča, kraški apnenci, sivi istrski apnenec, trbiška breča, kararski marmor, beljaški marmor, belgijski marmor, milanski marmor, makedonski sivec, rdeči in temno sivi granit, rožnati lesnobrdčan, črni lesnobrdčan, peračiški zeleni tuf, posebnost pa je »gorenjski marmor« – kodraški apnenec oz. kodraška breča.

Križev pot Nikolaja Maškova je razstavljen v galeriji frančiškanskega samostana.

Lojze Perko: Sv. Frančišek

Tomaž Perko: Brezje

Črtomir Frelj: Znamenje sv. Fančiška

Črtomir Frelj: Triglav – Bohinj – Bled – Brezje

V zbirki Muzeja jaslic na Brezjah je več kot štiristo malih jaslic z vsega sveta.

Posebna pozornost je posvečena slovenskim zgodovinskim jaslicam in jaslicam, ki jih ustvarjajo tako slovenski umetniki kot ljubiteljski ustvarjalci.

Slovenska posebnost so prav te, tako imenovane kotne jaslice. Narejene so v »Bohkovem kotu«, kjer družina postavi pod križ, ob katerem so nabožne podobe, med katerimi visi »golobček«, ki predstavlja Svetega Duha, trioglato desko, na katero postavijo betlehemske hrib s hlevčkom in figurami.

Avtor: France Gorše

Avtor: Ljubo Marc

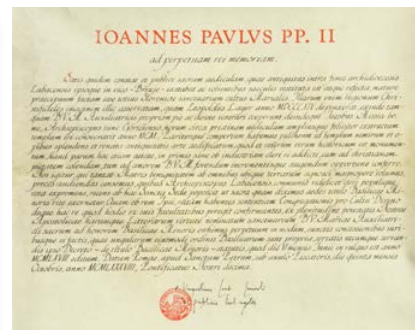
Avtor: Viktor Konjedic

1988 – MANJŠA BAZILIKA

Velike verske slovesnosti se na Brezjah vrstijo iz leta v leto in potrjujejo njihovo vlogo najpomembnejšega slovenskega duhovnega središča. Zato je papež Janez Pavel II. leta 1988 na prošnjo nadškofa Alojzija Šuštarja odlikoval brezjansko cerkev s častnim naslovom manjša bazilika.

1996 – JANEZ PAVEL II PRI MARIJI POMAGAJ

Janez Pavel II. se je med svojim obiskom v Sloveniji 17. maja 1996 najprej poklonil Mariji Pomagaj. Obisk je bil vstavljen v program naknadno, zato so morali podobo Marije Pomagaj, ki je bila že na predvidenih prizoriščih obiska v Ljubljani, na hitro prepeljati nazaj na Brezje.

NACIONALNO ZORENJE

Ime Slovenija je bilo prvič natisnjeno leta 1844, slovenski nacionalni program Zedinjena Slovenija, katerega cilj je bila združitev Slovencev, je nastal leta 1848. Od začetkov nacionalnega združevanja do lastne demokratične države leta 1991 Slovenijo ločijo cesarstvo, kraljevina in trije totalitarizmi.

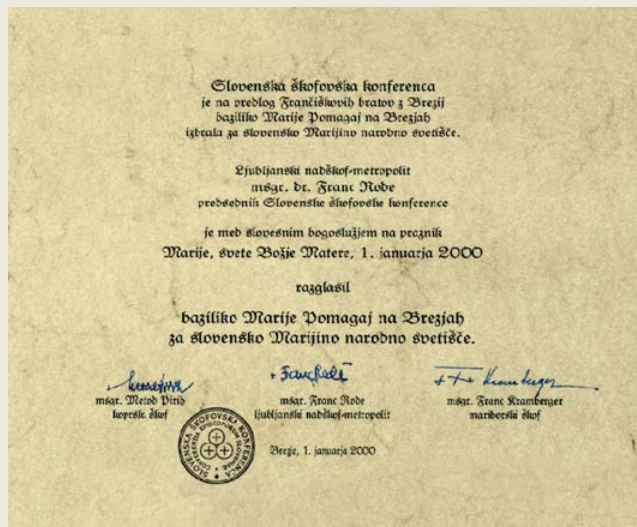
Kot bistven del tega nacionalnega zorenja se je od leta 1863, ko so se tam zgodile prve milostne ozdravitve, razvijalo tudi češčenje Marije Pomagaj na Brezjah kot pomemben duhovni nacionalni vzpon.

Razglednica s slovensko tribarvnico, poslana iz Radovljice v Lašče leta 1902.

Spominska plošča na pročelju manjše bazilike Marije Pomagaj na Brezjah in značka v počastitev 150-letnice programa Zedinjene Slovenije

Napis na spominski plošči: V prvem letu svoje samostojnosti se je slovenski narod posvetil Božji Materi Mariji. 15. 08. 1992

2000
Slovensko marijino narodno svetišče

2010
Evharistični kongres Celje

VEČ KOT 15 MILIJONOV ROMARJEV

Če za oceno števila romarjev vzamemo podvojeno število obhajil, je od leta 1887 do 1914 na Brezje prišlo več kot 1.600.000 vernikov. Od leta 1958 do 1997 pa je bilo na Brezjah kar sedem in pol milijona ljudi. V letih 1958–1997 Brezje povprečno na leto obiskalo 186.500 romarjev, v zadnjem desetletju pa že 220.000 romarjev. Število romarjev je naraščalo od leta 1958 do 1967, nato je do leta 1984 mirovalo, potem pa je spet začelo naraščati. V 21. stoletju število romarjev še narašča in jih je po nekaterih ocenah več kot 300.000 letno.

Že ti statistični podatki dokazujejo, da so Brezje najpomembnejše slovensko duhovno središče, pa tudi dušno zdravilišče.

Razglednica, pred drugo svetovno vojno
Romarsko središče se je razvilo z gradnjo samostana (1898), nove cerkve (1900), ob cerkvenem trgu so zgradili turistično ponudbo: romarski dom, gostilne (Finžgar, Gabrijelčič), stojnice.

Železniška postaja Otoče

Taksisti med obema svetovnima vojnama

Pogled na Brezje pred drugo svetovno vojno

Parkirišča na Brezjah so ob nedeljah in praznikih polno zasedena.

ROMANJE BOLNIKOV IN INVALIDOV

Od leta 1969 potekajo na Brezjah vsakoletna romarja bolnikov in invalidov. Na najmnostičnejšem leta 1980 jih je bilo več kot 15.000.

ZNAMENJA IN POTI

Razgibano naravno okolje dobrih nas med Savo in Dobro polje sprejme v prelestnem prelivanju polj, gozdov, potočkov. Naravna dediščina se nam odkriva tudi ob poteh, ki so nastale ob Brezjah in Mariji Pomagaj:

Božja pot od Otoč do Brezij,
Rožnovenska pot,
Pot miru.

